

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА В СУЧАСНУ ДОБУ

матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2025 р.

УДК 2+61] (062)

Р 36

Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К.: НМУ ім. О. О. Богомольця, ПП “Видавництво “Фенікс””, 2025. – 332 с.

ISBN 978-617-8310-48-6

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович – ректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Науменко Олександр Миколайович – перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Земсков Сергій Володимирович – проректор з наукової роботи та інновацій НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Скрипник Рімма Леонідівна – проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Саган Олександр Назарович – завідувач Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, професор.

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна – завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Шевченко Сергій Леонідович – професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Рецензенти:

Гаврилюк Тетяна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Сторожук Світлана Володимирівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри української філософії та культури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 10 від 19 червня 2025 р.)

ISBN 978-617-8310-48-6

© НМУ ім. О. О. Богомольця, 2025

Придюк Н. І.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
nazarpriduk@ukr.net

Науковий керівник:
к. філос. н., доц. Лапутько А. В.,
ст. викладач кафедри філософії, біоетики та історії медицини
НМУ імені О. О. Богомольця

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ЇЇ В ІНШИХ, ЯК ПРОБЛЕМАТИКА УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Вступ. *Актуальність теми:* Формування особистої доброчесності є важливим аспектом розвитку індивідуума. Вона має вплив на соціальну взаємодію та загальний стан суспільства. У світі, де етичні цінності піддаються сумніву, питання доброчесності стає особливо актуальним. Доброчесність – це не лише поведінка особи, але й формування її репутації, вплив на стосунки з оточенням і зрештою стає прикладом для інших.

Мета дослідження: Метою даного дослідження є вивчення процесу формування особистої доброчесності та механізмів її моделювання в інших. Це: аналіз факторів, що сприяють розвитку доброчесності; вивчення способів, якими особисті якості можуть бути передані через приклад і навчання. Важливо зрозуміти, як формування доброчесності може вплинути на суспільство, яке заохочує чесність, відповідальність та співчуття.

Значення дослідження: Дослідження має на меті не тільки аналіз теоретичного викладу, але й практичні рекомендації щодо впровадження принципів доброчесності в освітній процес та у повсякденне життя. Розуміння механізмів формування та моделювання доброчесності може стати основою для створення дійових актів, що позитивно сприятимуть розвитку етичних цінностей у молоді та дорослих. Таким чином, дослідження цієї теми є важливим кроком до побудови більш морального та етичного суспільства.

Теоретичний огляд. Згідно з тлумаченням із “Словника української мови”: ДОБРОЧЕСНИЙ, а, е. Який живе чесно, дотримується всіх правил моралі [...] // Який є проявом чесності, моральності. [...] А ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ності, ж. Властивість за значенням доброчесний [1].

Доброчесність також можна визначати як сукупність моральних якостей, що впливають на формування етичної поведінки особистості. Це включає чесність, відповідальність, справедливість, повагу до інших та готовність допомагати. Згідно з історичним контекстом, доброчесність була однією з найголовніших тем античності. Від Платона до сучасників, філософи розвивали цю тему в залежності до соціального становища та етичних норм у їхньому соціумі та часі. На соціальному контексті, то доброчесність є вирішальною у формуванні зв'язків та довіри між людьми. У суспільствах, де цінуються доброчесні якості, спостерігається менше конфліктів і більше співпраці. А от в освіті та науці – характеризується як певна властивість, що переводить з можливого в дійсне справедливість у взаєминах “студент-викладач-вчений”,

повагу до власної особистості та гідності колег. Це є здатність до розвитку й збереження репутації [2, 3].

Загальними факторами формування доброчесності вважаємо – виховання, освіту та культурне середовище. Сімейні цінності відіграють важливу роль у формуванні моральних цінностей дітей. Батьки – перший приклад для наслідування. Для батьків важливо моделювати етичну поведінку та обговорювати етичні проблеми зі своїми дітьми. Школа є другим за важливістю середовищем для доброчесного навчання. Інтеграція етики в навчальну програму допомагає учням зрозуміти важливість етичних цінностей і способи їх застосування в реальному житті. Вчителі повинні бути готові обговорювати етичні питання та заохочувати критичне мислення. Культура також впливає на розвиток чесності. Традиції та соціальні норми можуть як сприяти, так і перешкоджати розвитку етичних принципів. Наприклад, у деяких культурах колективізм сприяє співчуттю та взаємній підтримці [4].

Особистий досвід: Життєві обставини та особистий досвід формують сприйняття правильного та неправильного. Подолання викликів або спостереження за прикладами етичної поведінки може зміцнити особисті етичні принципи. Подання прикладу чесності щодо інших є важливим аспектом соціальної взаємодії, який можна досягти різними способами. Ті, хто моделює етичну поведінку, можуть надихнути інших наслідувати їх приклад. Важливо, щоб ці люди активно пропагували власні етичні принципи своїми щоденними діями. Навчання з етики допомагає людям зрозуміти значення доброчесності та навчитися її застосовувати. Ці програми можуть включати рольові ігри, обговорення етичних дилем та аналіз реальних життєвих ситуацій. Організації можуть розробити етичні кодекси, щоб встановити очікування щодо поведінки членів. Ці правила складають основу культури нашої компанії та сприяють доброчесності серед наших працівників. Громадські кампанії можуть підвищити обізнаність про важливість чесності в суспільстві. Коли ЗМІ повідомляють про позитивні випадки, це мотивує людей поводитися морально [5].

Методологія. *Методи дослідження:* опитування та анкетування, шкальне оцінювання (0-10 балів), метод індукції, узагальнення, порівняння.

Емпірична база: Опитування та аналіз результатів проводились на вибірковій сукупності числовою кількістю № 101 (з розрахунку на формулу [6, с. 60] ($n = N/(1+N \times p^2)$), де n – кількість осіб у вибірковій сукупності; N – кількість осіб у генеральній сукупності; p – імовірність похибки (≈ 0.1), беручи до уваги загальне населення (25'000'000) та частку молоді ($\approx 18\%$), для молодих осіб у генеральній сукупності кількістю в 4'500'000 ос. необхідно 100 осіб з вибіркової сукупності) учасників серед громадян, що перебувають на території України, віком від 14 до 35 років.

Принцип методу: було створено опитувальник, що містив питання індивідуального та узагальнюючого характеру, якісного характеру (що зрештою перетворено в кількісні) та шкали на визначення тематичних питань що розділені на одну одиницю від 0 до 10. В подальшому було проведено анкетування на вибірковій сукупності та узагальнено результати. Остаточним було проведено аналіз та опис результатів даного дослідження.

Тези. В опитуванні взяли участь 101 особа віком від 16 до 35 років.

Переважна більшість (87.1%) знаходяться у групі віком 16-20 років. Близько три чверті (75.2%) від осіб, що пройшли опитування, стали жінки, решта – чоловіки (22.8%) та ті, що вказали інше (2%). Найбільша кількість респондентів були з Івано-Франківської області (30.7%), м. Києва (22.8%) та Львівської і Київської областей (по 6.9% кожна). Переважна більшість опитаних – з міст (84.2%) та мають повністю здобуту Повну загальну середню освіту (ПЗСО) (52.5%) чи Базову загальну середню освіту (БЗСО) (20.8%). Близько половини (40.6%) респондентів здобувають вищу освіту в галузі Охорони здоров'я, а деякі (16.8%) її не здобувають чи не здобували.

1. У вибірковій сукупності особи оцінюють особисту доброчесність на 7-8 балів (20.8% та 28.7% відповідно). Це вказує на те, що індивіди здебільшого стараються не порушувати правила особистої доброчесності. Також, 26.7% респондентів однозначно вважають, що їхня доброчесність цілком впливає на власне оточення, а 37.6% відповіли, що радше так, аніж ні, вказуючи на обізнану свідомість у впливі власних дій. Однак 30.7% та 42.6% опитаних вказали, що гадають, що їхній особистий приклад "однозначно" або "радше так, ніж ні", відповідно, може вплинути на формування доброчесності в інших.

2. На запит про те, чи стикались респонденти з проявами порушення принципів антикорупції та доброчесності, відповідали так: 44.6% – однозначно так; 28.7% – радше так, аніж ні; 11.9% – радше ні, аніж так; 9.9% – однозначно ні; 5% – не можу відповісти. Вказані дані свідчать про те, що люди вважають, що дані принципи часто порушуються.

3. Близько 70% учасників опитування вказують на те, що за їхньою думкою корупція є доволі поширеною в Україні (8-10; 8 – 25.7%, 9 – 20.8%, 10 – 21.8%). Також 30.7% респондентів відповіли, що однозначно стикались з проявами корупції, а 34.7% – радше так, аніж ні. Ті, що надали такі відповіді, указали, що більшість з них стикались з такими формами корупції, як хабарництво (77.2%), непотизм (73.4%) та побутова корупція (50.6%).

4. Щодо недоброчесності картина є менш різкою. Думки дуже різняться, але найбільше відповідалів (20.8%) вказали, що вона є дуже поширеною (9 балів з 10 можливих). На питання про те, чи стикались з проявом порушення принципів академічної доброчесності відповіли таким чином: 47.5% – однозначно так; 29.7% – радше так, аніж ні; 11.9% – радше ні, аніж так; 4% – однозначно ні; 6.9% – не можу відповісти. Особи, що казали "так" чи "радше так" вказують, що найбільше стикались зі списуванням (90%), необ'єктивним оцінюванням (74.4%) та плагіат (у всіх можливих видах) (65.6%).

5. Молодь вважає, що корупція та недоброчесність виникає з таких чотирьох основних позицій з семи запропонованих (з урахуванням "Інше"): "Власна вигода" (82.2%), "Неефективність верховенства права та безкарність" (64.4%), "Колективна дія" та "Недостатня обізнаність громадян" (по 35.6%).

6. На погляд респондентів найголовніше для запобігання актів порушення академічної доброчесності та корупції треба впроваджувати у дію таких три пункти з 7 запропонованих (з урахуванням "Інше"): "Необхідність посилення відповідальності за порушення" (66.3%), "Покращення економічного становища громадян, що не належать до осіб у державних секторах влади" (57.5%) та "Зробити чіткішими кордони злочинів у законодавчих актах" (48.5%).

7. Щодо загроз, то сучасна молодь вбачає, що при порушенні академічної доброчесності та корупції найбільшими загрозами у житті можуть становити такі три найголовніші з семи запропонованих (з урахуванням “Інше”) речі, як “Негативний вплив на освіту” (65.3%), “Недовіра до владних структур” (58.4%) та “Підрив довіри до верховенства права” (50.5%)

Результати дослідження. Згідно даного дослідження ми можемо вивести наступні підсумки. На сьогодні молодь дуже часто стикається з корупцією та порушенням актів доброчесності. При цьому, більшість вважають, що є доброчесні та не порушують антикорупційні принципи. Бачимо, що вони чітко усвідомлюють вплив своїх дій на інших та переконані, що їхній приклад може змоделювати поведінку інших. Чіткий індикатор того, що молодь є теоретично обізнаною у сфері антикорупції та доброчесності.

1. Хоч теоретична модель і є в хорошому стані, та практична – не має сильної та твердої позитивної тенденції. Респонденти й надалі відчують прояви корупції та недоброчесності. Молоде населення гадає, що корупція та недоброчесність є дуже поширеними та болючими проблемами України. При чому, з корупцією всі погоджуються, що вона є доволі поширена, а от із недоброчесністю – думки сильно різняться. Це пов'язане з тим, що з корупцією люди є більш обізнані, аніж з принципами доброчесності.

2. Особи, що пройшли опитування, знають, що необхідно робити задля боротьби з корупцією. Чітко розуміють, що саме законодавчий рівень може урегулювати всі розмиті кордони правопорушень. Вбачають цілковиту загрозу освіті, довірі до владних структур та підрив довіри до верховенства права, як основну ціль при порушеннях.

Література:

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 2. – С. 326.
2. Khamitov N. Academic integrity as a challenge, demand and will: contexts of philosophical anthropology, ethics and philosophy of education // *Filosofiya osvity. Philosophy of Education*. – 2024. – Vol. 29, no. 2. – P. 27–47. – URL: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2023-29-2-2> (date of access: 13.01.2025). – Title from screen.
3. Основи академічного письма: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей [Електронний ресурс]. – URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5151794d-aaca-43c4-956e-c3b329ff605c/content> (дата звернення: 10.02.2025)
4. Доброчесність та етика в публічній сфері. – URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_13_final_UKR.pdf (дата звернення: 10.02.2025)
5. Фреймове моделювання концепту доброчесність. – URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/184234/02-Chernenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 10.02.2025)
6. Біостатистика: підручник [Грузева Т. С., Лехан В. М., Огнев В. А. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С. – Вінниця: Нова Книга, 2020. – 384 с.